

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 15. mal. travna 1870.

List 15.

Jezus na Oljski gori.

Verna duša! Bog mogočni
Tvoj Zveličar in Gospod,
Tam kleči v tamini nočni,
Moli za človeški rod;
Móli serčno, za-te, zame,
Se v nebó ozirajoč,
Silna ga britkost prevzame,
Trepetaje solze toč'.

Kot Bogú mu je odkrito
Vse terpljenje; — vsaki greh
Vsega sveta strahovito
Zdaj leži mu na raméh;
Vidiš to, in pot kervavi
Se mu vlije čez obraz,
Zrè k Očetu na višavi,
Ter izusti mili glas:

„Večni, milostljivi Oče!
V solzah pred teboj klečim;
Je ljubezni serce vroče,
Za človeštvo rad terpim,
Da bi združil vse na nebi,
Vse pripeljal v večno čast,
Ljubeznjivi Oče! k Tebi,
Bilo mi terpet' bi slast.“

„Vse vse muke, vse terpljenje,
Oče moj! bi rad prestal,
Da bi le ljudém rešenje,
Izveličanje vsim dal;
Oh, al žalost nezrečena
Terga mi sercé zató:
Ker nad mnogimi zgubljena
Kri predraga moja bó.“ —

„Moč človeška omaguje
Mi, presveti Oče moj!
Pót kervavi izsiljuje
Se z telesa mi necoj:
Ker previdim duš število,
Na mil'jarde silno je,
Ki se bo jih pogubilo,
Če tud terpel bom za nje.“

„Vidim tam jih že v gorečem
Brezdnu polnem groznih muk,
In v jezeru plamenečem,
Ki kazé tvoj sveti uk;
Vidim ljute tam pogane,
Krivoverne vpornike,
Cerkve moje vse tirane,
Gnjusne laž-govornike.“

„Vidim pésnike, pisáče
In morivce čistosti,
Ki s pisanjem kakor kače
S strupom bodo čednosti
Mi morili, pa teptali
Brez bojésti mojo kri,
Jo v pogubo obračali:
Oh, kakó me to boli!“

„Vidim že v peklenski ječi
Toljko duš nečistnikov;
Oh število njih je večí
Kot zaverženih duhov;
In jaz bičan bom nemilo,
Tudi za-nje raztepen,
Bo mi vzeto oblačilo, —
Bom na križu umorjen!“

„Potolaži me, se smili,
Oče moj, ako je moč,
Kelh z britkostmi in grenili —
Vzemi ga od mene proč! —
Vendar, ak je volja Tvoja,
Da vse muke le terpim,
Naj bo tudi volja moja: —
Za človeštvo v smert hitim.“

Smertne ga nato težave
Že poderejo na tla;
Angel stopi znad višave,
Ga poterdi, okrepčá!
In volján preserčno vstane,
Duša! ljubi Jezus tvoj,
Ne boji se smertne rane,
Gre naprot' terpljenju koj.

Radoslav.

Vstajenje.

Zveličar vstal je, ni že več ga v grobi,
Nebó in zemlja radost razodeva,
Z mogočnim glasom: „Aleluja!“ — peva
Njem', ki je vzel moč smerti in hudobi.

Al tebi, grešnik! v tej veseli dóbi
Vstajenje Božje serca ne prigreva?
Češ še ostati zmaju sužnja reva?
Še v grobu greha, v strašni tej gnjusóbi?

Nikar, o vstani! — kamen si odvali
Od duri serca; vmiri vést grenečo,
Potem goreče Jezusa zahvali,

Ki terpel zá-te smert je prebolečo;
Mu bodi zvest, nikdar ga več ne žali.
Daj dar za dar — ljubezen Mu gorečo.

Radoslav.

Sr. katoliške Cerkve borbe in njene zmage.

Kolikrat se dandanes čuje in bere, da hočejo novo-segni antikristi po vsej sili keršanstvo spodriniti in razdreti! Pravičnost božja zamore sicer pripustiti, da med ljudstvi, nehvaležnimi in nezvestimi svojemu višemu poklicu, ugasne sv. vere jasna luč ter si zmota in hudobnost privojskuje stalno zmago, kakor nam to jasno pričajo lepi nekdanji in mnogoobseljeni kraji afrikanski, katerim medzemeljsko morje pere ter omiva razbeljeno vznožje, kraji, kjer je nekdanji sv. vera najlepše cvela pa sveti križ, znamenje odrešenja in zmage, lesketal in blišal se po vnebosteržečih zvonikih, zdaj pa islam svoje-vlastno gospoduje in polomesec sije na muhamedanskih minareti: toda zmaga ta laži in zmote ne more nikdar biti splošna, ker boreča se na zemlji sv. Kristusova Cerkve ne more nikdar docela propasti, nikdar ji zaiti večerno solnce do izpolnitve časov, do konca vekov. Dokaz temu stoji z različnimi, svitlimi čerkami zapisan v cerkveni zgodovini in zadostovalo bi, nasprotnikom sv. vere pokazati nečimernost ter puhlost zanašanj njih in puhlih nad, če bi bila slepa strast le pristopljiva podučanju. Spričati ter pokazati onim okanjenim duhom, kateri z ravnim sercem in dobro vestjo išejo resnice, nebeško moč in čeznatorni vpliv Kristusove vere na zemljo, nič ni primernejšega, kakor postaviti jim pred oči veličastni igrokaz slavnihih bojev, ktere je Cerkve, opiraje se vsikdar na besedo: „Jaz sem pri vas do konca“ prestala in preživela.

V istini Cerkve svoje nespremenljivosti in terdnega obstanka ni obderžala le na razprostranem jutru, tam, kjer je njen iztok in pričetek hkrati s prvo družino človeško, kjer je ona bila mati vseh glavarjev ljudstev in plemen pred razidom in razkropljenjem ljudi; kjer je tudi Kristus, Sin božji, v katerem se je dopolnilo razodenje božje, izveršil njeno prerčenje, v časov sredi navdih-nivši jo z novim življenjem: ona je marveč iz vzhoda na vse strani sveta razlila svoje svitile žarke, vzela vse dele širne zemlje v last in posest ter zatem sredi silnih gibanj in razmotavanj krepkega in silovitega Japetovega rodú prestala borbo z vsemi močmi, kolikor se jih je prikazalo v svetovni zgodovini.

Cerkve je bila boj s silo rimskega cesarstva ali posilnim preganjanjem; s silo poganskega modrijanstva, ktero je imelo vse moči človeškega uma pa vse strasti človeškega serca v svoji službi, upirati ter braniti se proti resnici križa; s silo gerško-bizantinskega gospo-

stva ali s preganjanjem po krivovercih; s silo divjaštva ali neukroteno natoro (prirodo); s silo islama ali prekanjeno gorečljivostjo (fanatizmom), kateri je z vero meča in krutega nasilstva raznel ter razžignil plenoželjno ljudstvo; s silo razcepa (razkolništva) ali častoljubja, kateri je pod zagrinjalom narodnosti razderl naročje cerkve, to domovje vseh narodov; s silo krivoverstva ali napuha in ošabnosti skrivajočih se pod lažnjivo gorečnost za besedo božjo; s silo pohujševanja, tega naj močnejšega sredstva razdora in porušitve, ker sovražnika v terdnjavo samo pusti vlomiti, ki pa vendar nič ni opravilo pri stolu sv. Petra, tudi tedaj ne, ko se je navidezno pohujšanje usedlo ter ukočilo celo nanj; s silo naposled vseh teh sil hkrati, katere vidimo v zadnjem stoletju bratovsko si roke podajati ter se z združenimi močmi boriti zoper sv. Cerkev, kakor so: Omika in divjaštvo, zvižaja in posilnost, razpor in pohujševanje, nevera in grozovlast. Toda cerkev je vse prestala, vse zmagala z nenavadno mirnostjo in nepremagljivostjo.

V prvih treh stoletjih so Cerkev preganjali brez prestanka, in kako je bilo to preganjanje? Tu se je kar naprej kerhal meč in roka trinogov je pešala ter omagovala pod morivnim železom. Na tisuče in tisuče naših prvih bratov je dalo tu z ljubeznijo pa odpušanjem v sercu in na jeziku spričevanje, kervavo spričevanje za Kristusa in nevesto njegovo, sv. Cerkev. Prvi poglavar vidne Kristusove Cerkve, sv. Peter, izdihnil je dušo na križu. Več kot 30 naslednikov njegovih, več kot 30 papežev je storilo mučeniško smert. Pa lej, svetnikov kri, ktera napaja rimska tla ter namaka razprostrane rimske pokrajine, skliče iz neba doli božji serd in kaznujočo pravičnost, ktera izpodmakne stajalo poganskemu carovanju. Križ se povzdigne na prestolje rimskih cesarjev, luč vere prešine in obsveti gospodovavce zemeljskega kroga, in čez malo časa se umaknejo cesarji sveti blišobi svečeništva in višega duhovništva v Konstantinovo mesto, v stari Bizanec, na krasne obali bizantinškega bospora (morske ožine), kakor da bi jim merzelo pa nič kaj ne bilo po godu, da njih veličanstvo v Rimu zaseda še le drugo mesto. Pač so mislili, sprejemši vero, koristi poganske bogovlasti prideržati si, ter nagonu, neomejene oblasti sledeči, obé oblasti sterniti in zediniti. Odtod njih pogostni napadi na Cerkev, odtod njih nagibanje h krivoveram, ktere so stregle njih ošabnim nameram. Odtod silne borbe arijanov, nestorijanov, podoboklatežev ali slikoborcev in družih zoper Rim. A je li Rim v tej borbi z besedo braneče se resnice zoper z mečem oboroženo zmoto omagal ter se uklonil? Ne, marveč gerško cesarstvo je onemoglo, zvénilo je v teh borbah ter opešalo in zamerlo. Pravo cesarstvo pobegne na sever, in Karol Veliki pride v Rim, da sprejme ondi krono. Gerško carstvo propade, Rim, papeštvo ostane. Že poprej z ljudskim preseljevanjem pričeta doba barbarskih (neomikanih) kraljev in ljudstev, sredi katerih se je Karola Velikega cesarstvo kakor svitli blisk iz temnih oblakov zasvetilo, imela je ostati še dalje. Grozna ta in terda skušnja, kateri bi se bila morala vsaka le človeška in ne božja verska ustanova umakniti! Ali kratko ne, da bi bila propala Cerkev med neprestanimi vojskami in boji, katerih je polna teh ljudstev zrodovina; vtisnila je ona tem ljudstvom in njih vladarjem vsled višega znaka, kterege nosi na čelu, občno spoštljivost in papeži, od vseh strani za svet popraševani in prisiljeni razpadlemu družtvenemu življenju na pomoč priteči, vsadijo v njeno njedrije visoke načela evropske omike. Divjaštvo je preminulo, barbarski običaji in naredbe so imele svoj čas. Cerkev jih je pobjazila in jih preživela: naprave one dobe leže na tleh v razvalinah, — papeštvo in katoličanstvo pa stoji še krepko na nogah, polno življenja in mladih

moči. To ni ravno nič čudnega, če se nepremakljiva terdnost za nekoliko časa sovražnikom upira ter stavi v bran; toda človeške naprave in naredbe so se za dalj časa v stanu obderžati le s tem, da se sprijaznijo s časom ter okolnostmi. In če je na zemlji ustanova, ki se nikdar ne ušini, nikdar ne prekrene, pa vendar vedno obderži, to drugače mogoče ni, kakor da ima v resnici v sebi večno načelo, nebeški izvir. Ta izvirek je Jezus: on je besedel apostelnóm: „Učite vse narode. Jaz sem pri vas do konca sveta.“ On je vstanoveč apostolat govoril: „Ti si Peter, in na to skalo čem zidati svojo Cerkev, in peklenške vrata je ne bodo premagale.“ V teh besedah je razrešitev svetu nerazrešljive uganke: nezmotljivost vidnega poglavarja. Ta izvir, Jezus v svoji Cerkvi, zmagal je vse viharje ter preganjanja v preteklosti, in ta nam je tudi naj gotovejše poročstvo sijajne ter slavne zmage cerkvene v ljutem boju sedanjosti. Cerkev je zmagala vsikdar, in bode tudi v sedanji borbi, in kakor je bila Cerkev vedno takrat naj močnejši in krepkejši, kadar se je borila z nasprotniki, tako kaže tudi zdaj svojo čeznatorno moč, svojo terdnost in nepremakljivost. Zatoraj se nam bati ni, zmaga je njena gotova.

Pred 18 stoletji so peljali na višino Janikulovo revnega ribiča galilejskega na morišče. Tu je spolnil prvi rimski papež sv. Peter svoj aposteljski ték izdihnivši dušo na križu. S tem je mislilo rimsko poganstvo, da je v korenini zaterlo ter zadušilo keršanstvo. Toda motilo se je zelo: kmalu so napolnili Kristusovi častivci, kakor piše Tertulijan, mesta in terge, vasi in sela, kmalu jih je kar mergolelo na dvoru in v vojski, v mestu Rimu, krog mesta in v daljnih rimskih pokrajinah, celo ondi, kamor ni bil še prišel rimski orel, kamor niso mogle še pridreti rimske legije (vojaške druhali). Cerkev je zmagala človeštvo, osvojila si svet ter ustanovila si svojo blagonosno duhovno kraljestvo. In čez osemnajst stolet se zberó na vabilo in klic sivega starčka preslavnega Pija IX naslednika sv. Petra, škofje vesoljnega sveta, k občenemu cerkvenemu zboru, kateri bode brez dvombe naj imenitniši v celi cerkveni zgodovini. Tako stoji še terdno sv. Cerkev katoliška, zidana na skalo nepremakljivo sv. Petra, in za njen obstanek se nam bati ni.

Slovinci!

Snujte si katoliško-slovensko-politična društva!

Kaj pa so taka društva in zakaj nam pa bodo? me bode marsikteri radoveden prašal, ki bode besede na čelu tega spisa stoječega poziva bral. — Ljubi čitatelj slovenski! — Glej! ravno zato sem pa te verstice spisal, da ti bode vse to prav jasno postalo, kadar jih bodeš prebral.

Dokler je še v Avstriji absolutizem vladal, to se pravi, dokler je le samo presvitli cesar imel oblast postave dajati in pa davke razpisovati, tako dolgo političnih društev v našem cesarstvu ni bilo, ker biti smeje niso; kajti Njih cesarsko veličanstvo je zapovedovalo, — ljudstva pa — so morala pokorna biti; davki so se predpisovali, — ljudstvo jih je plačevalo, in nobeden ni smel vrašati, zakaj in pa kako obračajo naše denarje, ki smo jih v cesarske blagajnice ali kase plačevali.

Pa ta absolutizem se je bil pri nas v Avstriji začel slabo obnašati! Naš presvitli cesar je gotovo vselej naj boljše namene imel in gotovo ni nič bolj gorko želel, kakor svoje narode osrečiti; pa kaj da ni bil kos vsega sam opravljati in povsod sam biti. Po imenu je sicer presvitli cesar sam vladal, — pa njegove povelja so izverševali drugi visoki, nižji in nizki gospodje, katerih je marsikteri bolj na svojo kakor pa na korist države gledal, in ki jim tudi ni bilo odveč mar za enake pravice vsih narodov.

Leto 1859 je odkrilo veliko gnjilobe naše na videz tako mogočne in srečne Avstrije. Po nesrečni vojski smo zgubili vso Lombardijo z Milanom vred do reke Minčije, pa prišle so na beli dan tudi goljufije, ki jih je popred zakrivala temna noč hudobnih zvijač.

Presvitli cesar vse to vidi in začne misliti, da en sam človek ne more tako velikega cesarstva, kakor je naše in vseh njegovih potreb pregledovati. Toraj prostovoljno sklene samovladarstvu se odpovedati in si za sovladanje poiskati pomočnika, kateri naj bi bil nar bolj terdna podpora cesarstva, — in izvolil si je za takega pomočnika — ljudstva sama — celega svojega cesarstva. Mislil si je, ljudstvom bo gotovo naj bolj za to mar, da se bodo le take postave dajale, ki so pravične in djan-skim razmeram in resničnim potrebam ljudstev primerne, da se bode z denarjem, ki ga v cesarske blagajnice plačujejo, varčno in pošteno ravnalo, in da bodo cesarski vradniki svoje dolžnosti na tanko spolnovali, ker drugač ljudstva škodo terpé.

Ljudstva bi tedaj zanaprej naj povedale, kakove postave da hočejo imeti, koliko vojakov in na kaki način bi se naj vsako leto pobralo, kaki davki bi se naj predpisovali, in kako naj bi se plačevali, itd.

Ker pa ni mogoče, da bi vsaki človek posebej, ali pa vsi na enkrat na Dunaj šli, in bi tam zastran vseh teh reči svoje misli, želje in tirjatve razodeli, je presvitli cesar odločil, da si imajo ljudje izmed sebe po postavnem načinu zaupne može ali poslance izvoliti, ki se bodo zbirali o svojih časih po glavnih mestih posameznih kraljestev in dežel, in v tako imenovanih „deželnih zborih“ posvetovali se pa sklepali, kake postave naj bi zastran onih reči veljale, ki tičejo samo le posamezno zadevajočo deželo, postavim Štajersko, Hervaško ali Koroško itd. Samo poterjenje takih deželnih postav si je presvitli cesar prideržal. V deželnih zborih imajo pa naši poslanci zopet izmed sebe izvoliti nekoliko možev, katerih število pa način volitve je že tudi v postavi določen, da grejo kot poslanci na Dunaj in da se tam v tako imenovanem „državnem zboru“ posvetujejo in sklepajo, kake postave bi veljale naj za vse takraj-litavske dežele, kaki davki bi se razpisavali, kako bi se naj pobirali in obračali, koliko vojakov naj bi se na leto vzelo itd.

Ker bi pa imele vse državne postave biti modro premišljene in vsestransko dobro prevdarjene, je presvitli cesar nekoliko škofov, drugih visokih gospodov in učenjakov v tako imenovano „gosposko zbornico“ poklical in odločil, da se mu smé le tista postava v poterjenje predložiti, zastran ktere si bodete gosposka zbornica pa hiša poslancev enih misli. Iz tega se vidi, da zdaj ne more ne cesar sam, pa tudi ne gosposka zbornica, ne hiša poslancev sama kake nove postave dati, ali stare preklicati ali predrugačiti, ampak le vse te tu postavodajne oblasti skupaj, ena v zlogi z obema drugima; kajti Njegovo cesarsko veličanstvo pravi v prvi točki svojega 20. okt. leta 1860 danega diploma: „Pravica postave dajati, predrugačevati in preklicevati ali ovračevati se bode od Nas in Naših naslednikov izverševala le pod sodelovanjem postavno zbranih deželnih zborov oziroma državnega zbora.“ Pa že nekoliko popred, namreč 17. julija 1860, je presvitli cesar v posebnem pismu naznanil nadvojvodu Rainer-ju, predsedniku tedajnega c. k. državnega sveta, da se bodo zanaprej smeli novi davki ali nove postave le tedaj vpeljati, že obstoječi davki smeli se le tedaj povikševati in denarji za državne potrebe le tedaj na posodo jemati, to se pravi, poleg starega velikega državnega dolga novi državni dolgi le tedaj delati, ako bo v to državni zbor privolil itd.

Veliko oblast imajo tedaj oni poslanci, ki v der-

žavnem zboru sedijo; sreča in nesreča, mir in zadovoljnost, pa tudi nemir in nezadovoljnost celih narodov, dežel in kraljestev je v njihovih rokah! — In kdo jim izroči to veliko oblast? — Tisti, ki si jih za poslance izvolijo! — Če že marsikteri gospodar krajcar desetkrat pred pogleda in oberne kakor ga izdá, koliko bolj si še bo potreba tistega moža dobro prevdariti, ki se nam za poslanca ponuja. — In vendar po več krajih jako veliko volilcev ime tistega, ki bi ga imeli voliti, še le pri volitvi prvokrat sliši.

Tej nepriliki v okom priti, to je poglavitni namen političnih društev.

V društvenih zborih se bodo društveniki — prvotni volilci — posvetovali, kdo bi naj bil njih poslanec; v društvenih zborih se bode marsikteri dopis iz slovenskih časnikov pričujočim bral, v katerem se bode ta ali uni od znanih veljavnih in zanesljivih katoliških in narodnih možev za poslanca priporočal; v društvih se bode priložnost dala od vseh strani spoznati moža, ki bi mu imeli svoje zaupanje dati, kajti večkrat bo tudi kdo izmed vas, posebno pa izmed vaših duhovnikov v društvenem zboru pričujoč, ki tega moža morebiti sam dobro pozná, ali je pa s kom znan, ki se večkrat snide z onim možem, ki se vam za poslanca priporočá, in ki se mu sploh „kandidat“ pravi, ter vam zná ali iz osebnega prepričanja, ali iz kakega prijateljskega pisma povedati, kaj vam je od moža pričakovati, ki bi ga imeli voliti. Ako bi bili že pred zadnjimi volitvami pred 28. febr. pretečenega leta povsod imeli taka društva, gotovo bi se bila v Mariboru volitev za cerkev in narod vse drugač srečno končala kakor se pa je. — Jako dobro je, ako že prvotni volilci po političnih občinah vejo, kdo naj bi bil njihov poslanec in pa zakaj; — pa ker še dosedaj posamezni volilci po občinah nimajo nobenega neposrednjega vpliva do konečno veljavne volitve poslanca, — mora njihova prva skerb biti, da se bode le s takimi možmi izpolnilo število onih volilnih možev, ki po volilni postavi na njih občino spadajo in ki imajo namesto njih v mesto, ali pa sploh tje, kjer se ima volitva goditi, poslanca voliti, ki so jim popred besedo dali, da bodo le tistega volili, ki so ga prvotni volilci priporočili ter so si ga izmed katoliških in narodnih veljavnih možev si že naprej za svojega poslanca izbrali. Možje, ki si jih za volilne može izberite, ne smejo biti omahljivi, ampak terdni in stanovitni, kakor skala v morju, ktere tudi naj hujši vihar ne omaja, pa tudi ne podere; kajti tam, kjer se kandidati različnih nasprotnih strank priporočajo, ni za volilnega moža labka reč, ostati zvest kandidatu svoje lastne stranke, ker snubači nasprotnega kandidata, od vseh krajev pred volitvo na njega pritiskajo. Eden mu černi in na sum spravlja kandidata katoliško-slovenske stranke, mu laže, kar le more, ter mu v strašnih barvah pred oči stavi, se ve da, samo le nalašč in prekanjeno izmišljene žalostne nasledke volitve, ko bo katoliški in narodni kandidat zmagal; drugi zopet prijazno vabi volilnega moža v gostilnico na dobro pečenko in kozarec sladkega vina, ter mu hribe in doline obeta, če le popusti katoliško-slovenskega kandidata, in da svoj glas dá brezvernemu in narodu nasprotnemu kandidatu. (Dalje nasl.)

Anglija, Bulgarija.

Dve posebni okolišini kažete, da Angleško je čisto na poti poverniti se v celoti v katoliško cerkev. Ena je, da pred dvema letoma se je 180 anglikanskih duhovnov obrnilo do sv. Očeta s pisanjem ter si prosilo od njega osnovo za zedinjenje in so mu zagotavljali svojo serčno, dobro voljo. Drugo je, da dr. Pusey sam je orleanskemu škofu Dupanloup-u spoznal, da na An-

gleškem jih je 8000, ki vsak dan molijo za zedinjenje z Rimom. Molijo pa tudi že dolgo katoličanje, da bi se to zedinjenje hitro doveršilo. Dobro pomnimo, kako so pred več leti katoliški časniki priporočali, naj vsak vernik očenaš in češenamarijo moli vsak dan, da se angleška dežela hitro spreoberne, in tudi „Danica“ je to prošnjo že večkrat ponovila, in ponovljena naj bo v novo s to priliko. Marsikaj velikega smo doživeli v malo letih: kdo si vé, morebiti vidimo še tudi to srečo, da se v naših dnevih popravi, kar je zadolžilo nesrečno odpadništvo Henrika VIII pred tri sto leti in po čimur toliko duš, kakor v ječi zdibujočih tako silno hrepeni.

— O tej priliki naj pa zavrnemo svoje rojake tudi na naše slovanske preljuje in predrage brate Bulgare in druge na vzhodu, ki so že toliko lét v dušni in telesni sužnosti. Pustite prazne sanjarije, slovenski mladenči, slovenski učeni, slovenski rodoljubi vsi! navdušite se z visokimi mislimi, prevdarjajte noč in dan, kako bi se dalo hitro pomagati našim južnim bratom, da se povzdignejo k edinosti z Rimom. Zakaj to je začetek tudi njih časne sreče, ker prašajte zgodovino in vidili boste, da odpad od prave cerkve jih je stermoglavil tudi v telesno sužnost. Veliko tisuč in tisuč naših slovenskih vernikov v bratovšini ss. Ciril-Metoda moli vsak dan za to spreobrnjenje, pa začnimo delati tudi po družih potih za zedinjenje: s pisanjem — kdor je zmožen — zlasti v jugoslovenske liste, s podpiranjem misijonarjev na Bulgarskem, posebno v Drinopolji (Adrijanopelnu) in kjer se more. V bukvah „Zlati vek“ zamore dobiti vsak Slovenec poduk in navdihnjenje k delu za spreobrnjenje naših razkolnih bratov. Še enkrat rečemo tedaj: Mladenči, rojaki! pustite vse prazne misli, ne tratite časa, naša naloga je velika, Bog bo iskal odgovora za Vaše prelepe zmožnosti, ki Vam jih je dal ne le, da sebi privojskujete prihodnjo srečo, temuč da pomagate tudi na noge svojim ubogim v več ozirih sužnjim bratom!

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Misijonar Jez. Buh. Baltimorski ljudski časnik naznanuje iz št. Pavla popotvanje misijonarja Buh-a na Kranjsko, in pristavlja, da nekatere mesce ostane v Evropi, ter se bode v novo poterjen vernil v svoj misijon, naj berže v družbi z mladimi kandidati za bogoslovstvo. — Gospod misijonar Buh je prišel v Ljubljano cvetno saboto, 9. t. m., in v ponedeljek je zopet od tod odrinil dalje proti Rimu, od koder se morebiti podá tudi v Jeruzalem. Kadar nazaj pride v nekterih tednih, potlej se misli nekoliko muditi na Kranjskem, morebiti do konca vel. serpana ali kaj tacega. Namestuje ga ta čas v „Eelle Prerii“ in po njegovih misijonih g. mis. Tomazin. Pravil je g. Buh, da kake tri šolske mladenče je že na poti dobil, ki jih bo seboj vzal; koliko jih želi, ni povedal. Pomanjkanje duhovnov je veliko, kar si je lahko misliti, ker se neprenehoma toliko ljudstva od vsih krajev tje naseljuje. Prečast. misijonar Pirc so zdravi.

G. Zvegelj, avstrijski poročnik, naš rojak, je prišel te dni iz Aleksandrije s svojo deržino vred, in je na popotovanji na svojo novo službo v Carigrad.

Prečastiti o. Salezij Volčič so k zadnjič omenjeni častni nalogi na posebno prošnjo iz Rima sprejeli še drugo. Obiskali bodo namreč po doveršenem opravilu na Parskem v enaki zadevi tudi „poljsko-prusko serafinsko okrajino čistega spočetja E. M. D.“ Ta okrajina ima šest samostanov z 90 osebami, med kterimi je 36 duhovnov. Provincijal je prečast. o. Just Waśniewski. Imenik kaže večji del poljske imena. —

Od sv. Janeza Kerstn., blizo Hohenburga, 3. mal. trav. — Šimen Vogrin je slavno ime iskrenega Slovenca

in gorečega obče spoštovanega duhovna, kterega smo 31. sušca spremili na pokopališče. Rojen je pokojni bil pri sv. Trojici v Slovenskih goricah 14. okt. 1807, za duhovnika posvečen 28. julija 1833. Od tega časa je veliko za časni in večni prid svojih vernih delal in terpel; nam ravno ni vse znano, ali pri vsevedočem Bogu je vse z zlatimi čerkami njemu za večno plačilo zapisano. Kako skerben delavec v vinogradu Gospodovem je ranjki bil, nam pričajo verni od sv. Janeza Kerstn., kjer je od leta 1844 do svoje smerti vse duhovske opravila oskerboval, njegov že zlo stari in bolehní župnik mu je bil vsó duhovno skerb prepustil. Farna cerkev je bila premajhna in do pol poderta, ranjki nagovarja farane, naj bi jo vso poderli in novo zidali. Sam hodi od hrama do hrama in prosi pomoči, in v kratkem se začne staviti sedanja velika in prekrasna hiša Božja z lepim gotiškim zvonikom, v kterega so še en nov zvon pridjali. Trije gotiški altarji so prav lepo pozlačeni in cerkev vsa lepo zmalana; le škoda, da ni vse v gotiškem zlogu. Leta 1859 je bila prezala cerkev od mil. sekovskega škofa posvečena. Veliko so farani na prošnje ranjkega storili za svojo novo farno cerkev; pa zato niso obožali in tudi ne v gorečnosti opešali, po dokončanji farne cerkve so si iz lastne volje začeli po razpotjih nove lepe zidane križe staviti. — Šest let se je cerkev zidala, med tem je bila služba Božja pri podružnici umirajočega Zveličarja na Kalvariji, pol ure od farne cerkve, in v tem času je ranjki zimo in leto, tudi ob hudem vremenu tje gazil, in je vsaki dan že ob štirih zjutraj v spovednici čakal, kdaj kdo hoče sv. spoved opraviti. Še zdaj ko je bil nekaj lét v pokoju, je bil neutrudljivo v spovednici; v saboto pred 3. nedeljo v adventu preteklega leta je celi predpoldan spovedoval, in ko se opoldan, ves terd od mraza, k staremu župniku gré grét, ga mertud zadene. Kakor v spovednici, ravno tako neutrudljiv je ranjki bil tudi v podučevanji sploh, posebno pa pri mladosti. V kakem spoštovanju je bil, kaže njegova pogrebšina. Čeravno strašno blato, in na mestih še za seženj debel sneg, se je vender s teh visokih planin sošlo 12 duhovnov, 3 teh, ki so tudi pri altarju skupaj stali, so rojeni leta 1799. Zbrali so se farani vsi, in velika množica z bližnjih duhovnij. Častiti g. Fr. Birnstingel je ranjkemu za slovo imel lep govor, pri kterem so poslušavci zlo plakali po svojem duhovnem očetu. Blizo sto njegovih učenk je bilo belo oblečenih, in te so mu grob s cveticami tako ozaljšale, da ze zemlja skor ni vidila, in ko so ranjkega v zemljo položili, so si device venčike jemale z glave in jih v grob na njega metale, ter njegovo trugo z njimi zakrile. Tako spoštuje verno ljudstvo svoje duhovne. Bog da! ranjkemu večni mir; prav obilno naj mu trud povrača! O. G. R.

Iz Pertóvca nad Železniki. — Hvala Bogu, lansko poletje smo zidali tu visoko pod Ratitovcem nebeški Kraljici Mariji na čast novo mično cerkvico. Da nam kmetijskim terpinom zlasti dandanašnje pri mnogih potrebah in visocih davšinah ne ostaja denarja, ni nam treba praviti; v željah pa, da bi postavili „naj večji predprošnici človeškega rodú“ tudi med nami lastno malo domovje, polotili smo se tega dela; očitno pa zraven rečemo, da malo drugač kakor s praznimi rokami. Poleg lastnih žuljev vajenih rok zanašali smo se pri tem početju posebno terdno na dobre serca Marijnih častivcev. Hvala Bogu in Marii! — up nas ni goljufal. Cerkvica stoji dodelana in tudi s potrebno mašno pripravo že tako oskerbljena, da se bo zamogla v nji v kratkem opravljati naj višja daritev nove zaveze Bogu v zahvalo in Marii na čast. Dolžnost tedaj nas zdaj veže očitno se zahvaliti mnogoterim bližnjim in daljnim dobrotnikom za lepo pripomoč; radi bi jih mnogo povedali tudi po imenu, ali bojimo se žaliti s tem njihove rahločutne

serca. Zamolčati vendar ne moremo, da posebno se je pri našem zidanju pokazala Ljubljana, da je še vedno „bela;“ zlasti naj nam preblagi v. č. g. stolni fajmošter Jož. Zupan ne vzamejo za zlo, če se prederzujemo njihovemu dobrotnemu sercu po „Danici“ za vso blagodušno podporo priserčno zahvalo izreči. Ene reči pač še pogrešamo pri naši cerkvi, in to je: enega večjega zvoná. Če bi hotel in uterpel kdo v ta namen Marii in naši novi cerkvi kak pomoček darovati po Danici ali kakor si bodi, bi pač lepo pripomogel s tem k vresničenju besed dobro znane narodske pesmi, ki med drugim pravi:

„Čez hrib in plán se oglasi:“

„„Češena si Marija Ti!““

Pertóvčani.

Iz Maribora. (Šolske zadeve v novi dóbi.)
Čudno, da novi šolski vradi skoraj povsod svoje delovanje s tem začenjajo, da šolski mladini prepovedujejo vdeleževati se svetih opravil ob šolskih urah! Sklicujejo se na neko naj novejšo postavo, ki velevala, da se ne sme krajšati šolski čas zaradi cerkvenih opravil, katerih so se otroci sedaj vdeleževali.

Ko bi nesrečna moda ne bila, vedno le v verskih in cerkvenih rečéh prestikati, bi se stvar prav lepo dala poravnati s tem, da bi šolski svetovalci, kot katoliški kristjani, tako le krenili in sklepali: ta in ta dan v jutru ni šole, ker je za pravoverne kristjane procesija, in toraj nimamo nič proti temu, da se otroci vdeležé cerkvenega opravila; vsaj gredó tudi v cerkev k svetemu opravilu, če je cesarjev in cesaričin god, naj je tudi to v delavnik, ko bi sicer šola bila. — Vse druge vzore ima pa marib. mestni šolski odbor, v katerem je nadzornik gimn. profesor Essl, po rodu Nemeč, nasvetoval, naj otroci v prihodnje sv. maše pred šolo več nimajo, o Markovem, križev teden, o Božjem licu kot šolarji k procesijam več ne hodijo, in da se naj (kar pa je itak do sedaj že bilo) šolarska spoved o prostem času opravlja; vse pa zaradi tega, da šolski poduk kvara ne terpi. Eno reč je g. nadzornik prezerl: namreč prepovedati tudi zvonjenje v stolnici blizu šolskih poslopij, ki utegne šolski poduk silno motiti, ko se procesije veršé. Pa kdo bi tudi pri naglem preustrojanju Avstrije na vse mislil! Še oča Beust tega ne morejo!

Predlog ta je obveljal, ker je liberalen. Zoper njega pa ugovarjajo v „Marburger'ci“ farani iz predmestne fare sv. Magdalene, in kakor pravijo, hoté z vsemi postavnimi sredstvi se poskušati, da odborov sklep ne obvelja. Pametna beseda se bere v tem ugovoru: „Prepričani smo, da se samim staršem, čestokrat premalo v tej reči podučeni, pa tudi otrokom na voljo dati ne more, je li se hoté vdeležiti svetih opravil in cerkvenih svečanost, kakor tudi ne, ali hočejo v šolo hoditi ali pa ne. Omenjeni sklep bi tedaj npravnosti kakor tudi pobožnosti pri otrocih na kvar bil.“ — Hvala Bogu! je vendar enkrat očitno izrečena pametna beseda, kakoršne še dozdej od katoličanov v Mariboru slišali nismo! Katoličane, ki so se prvo pot očitno pred zmedenim svetom pokazali, opominjamo in prosimo, naj v hvalevrednem začetem delu ne opešajo. Že to, da jih „Marburger'ca“ psuje in ogovarja, češ, da so se dali klerikalnemu vplivu vjeti, jih naj spodbada čvrsto se držati poti, ktero so po sreči pogodili. Kar „Marburger'ca“ v tej zadevi psuje in čerti, je dobro; kar pa hvali, je slabo in pregrešno. Treba je dan danes verskim nasprotnikom djansko pokazati, da katoličani niso trêpe, ki vse požirajo in prebavljajo, karkoli jim liberalna soderga nadrobi.

Naj se le kat. starši prepričajo, da jih nijedna oblast na svetu siliti ne smé, da pusté drugim odločilno

besedo zastran kerščanske izreje svojih otrók; sami bodo enkrat odgovarjali, kako da so izredili otroke, ktere jim je Bog za izrejo dal. Če se otroci, posebno v letih ko v šolo hodijo, ne privadijo s cerkvijo živeti, nje naredbe spolnovati, se ne bodo več lahko pozneje tega navadili. Šola, ki zaklepa Zveličarju in nja sveti cerkvi pot do otroških serc, je neverstvu in dušnej vne-marnosti odgajališče.

Pametneje od mestnega šolsk. odbora krenil je tukajšnji okrajni šolski odbor, ki je v istih zadevah sklenil, da naj cerkvena gosposka sama odloči, ali se naj šolska mladina rečenih svetih opravil vdeleži, ali ne, in da se otroci ne smejo v šolo siliti, in ne kaznovati, če njih starši želé, da se one dni svetih opravil vdeležé. — Vidi se iz vsega tega, kako potreba da je kat. staršem v sedanjem času resne volje in skerbi, da se njih otroci v šoli pobožnosti ne odvajajo, namesto da se nje navadijo. Ali ne velja tudi v tem beseda Gospodova: „Kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, na svoji duši pa kvar terpi?“

Na Dunaju, 12. mal. travna. † — Tako imenovana liberalna, svobodomiselná vlada je tedaj prišla na kant. Kako so ropotali kričači po celi Evropi, ko je v Avstrii parlamentarno ministerstvo se prisililo do državne kermila ter naznanilo svetu, da hoče vladati po načelih naj širje svobode. Pač se ni lepa beseda, kakor je „svoboda“, toliko kje zlorabila, kakor v zadnjih letih pri nas v Avstrii! „Svoboda v Avstrii“ je nov pregovor, ki ga že vsakdo pozná in v katerem še marsikdo zunaj Avstrije meni, da je resničen, da ni le sama pušica na nesterpljivo dobo tlačéče „nove ére.“ Pred nekimi dnevi sem govoril z odličnim omikanim Nemcem, ki mi je odkritoserčno rekel in svoj izrek ponovil, da ga je namreč sram, da je Nemeč, ker so ravno njegovi rojaki v ministerstvu in v državnem zboru tako slabo čast storili nemškemu narodu s tim, da so pod imenom svobode skušali teptati druge narode ter v verskih zadevah se bahali s publim indiferentizmom ali pa celo s sovraštvom do pravic kat. cerkve. Tako mi je rekel Nemeč. Vidi se iz tega, kako pravo zamore soditi človek, ki se ne dade zapeljati brezvestnim časnikom, oslepljenim, strastnim mogočnikom, tako zvanemu javnemu mnenju. Bodite prepričani, da število takih poštenih Nemcev raste od dné do dné, ali kakor še sem ter tje kakšen napihnjén liberalček čivkne, češ, da klerikalna stranka čedalje bolj po svojih skrivnih temnih potih trosi nevednost in neumnost med ljudstvo, ki je neki tako neizrečeno žejno liberalne omike. Čehi so vedno pravili, da vstavoverna stranka, ki prezira pravice posameznih dežel, pride prej ali pozneje sama „ad absurdum“ ter v blato. In Čehi so izverstni politikarji, kar jim še nasprotniki odreči ne morejo. Kaj so pa tudi spravili ti možaki, ki so nad dve leti vladali v Avstrii dobrega na dan? To vsak vrabec vé, kako so umetno delali zoper katoliško reč, zraven pa v enomer terdili, da jim nikdar ni v misli, cerkve in nje vernikov žaliti. Polna usta so zmirom imeli rekoč, da hočejo le svobodno cerkev v svobodni državi, med tim so pa snovali postave, po katerih bi se cerkvi roke vezale, da bi ne mogla odgojevati mladine po načelih svete vere, pa zoper katoliški zakon. Med tim ko kopica postav brani čast posameznikov in društev, bilo je svobodno in le svobodno blatiti katoliško reč, zasmehovati cerkvene osebe in obrede, zasramovati reči, ki so naj svetejše vsakemu dobremu katoličanu. Namesto svobodna postala je cerkev pogosto tarča klatežev, časniških judov in debeloglavnih liberaluhov, zoper ktere je bilo tolikrat zastonj iskati pravice.

Ker se pa tem aposteljnóm ni bilo posrečilo tako hitro ljudstev derviti v vero svoje nove ére, so vpili

po vsem svetu, kako mogočno roko še imajo „ultramontanci“ in da jih ni kos prestreči na njih temnih potih; pa v nekih letih, tako so se tolažili, bomo že prižgali in razširili po celi Cislajtani luč omike, ter pregnali „ultramontance“ iz skrivnih pot in osrečili ljudstvo dušno in gmotno. Bahači! Zdaj pogledite, ko ste morebiti na koncu svoje brazde, kaj ste izorali! Zdaj vas je sram, zdaj ste tihi, se klaverno deržite. Cerkev je žaljena v svojih pravicah; užaljena večina narodov v veri in v tem, ker je ena stranka brate v državni hiši hotela postaviti v versto hlapcev in služabnikov; ljudstvo je nezadovoljno zavoljo večih bremen, ki jih s trudom nosi.

Kaj bode zdaj? V tem je vse ene misli, da slabeje biti ne more. Nekaj časa mora preteči, da se to popravi, kar se je v zadnjih letih zakrivilo. Ako se posreči poštememu grofu Alfredu Potockemu, da sestavi tako ministerstvo, kakor bi ga on sam in z njim vsak katoličan želel, ministerstvo namreč, ki bi znalo vse nasprotnosti narodnosti pomiriti in spraviti, vse stranke privabiti, da se vdeležé toliko važnega in težkega dela, kakor je okrepčanje cele Avstrije in z njo tudi posameznih delov; ministerstvo, katero bi si vedilo pridobiti zaupanje v vsih verstah prebivalstva ter bi resnično vstavno in svobodno življenje spravilo v oslabiljeno državo po besedah: Bogu kar Bogu, in cesarju kar cesarju gre; ako zamore Potocki tako ministerstvo dobiti, potem se je nadjati res boljših časov v vsakem obziru, v zasebnem kot v društvenem življenju, v verskih kot posvetnih rečeh. Se vé da se že danes govori tukaj, da bode Potocki težko našel takih mož; Rechbauer je odstopil, in to je čisto prav. Odstopil je, ker je v verskih zadevah predstavil tak program, ki ni bil ne Potockemu ne cesarju po volji. Ako ne bode zamogel Potocki zaželenega ministerstva sestaviti, spravi bode samo začasno skupaj. Razpišejo se nove volitve v deželne zbere, v katerih se prenapredni dosedanji nepravični volilni načert. Deželni zbori volijo v državni zbor, iz katerega bi potem se vzelo parlamentarno ministerstvo. Skušalo se bode, kolikor mogoče, da se zbere resničen državni zbor, ne pa zastop ene narodnosti, ene stranke. V to Bog pomoz!

Iz Rima. (XII. pismo. Konec.) Dvajsetega sušca. Danes ob 5. zvečer sem jo pomeril zopet in zadnjikrat proti Vatikanu. Šel sem kviško po marmeljnatih stopnicah, biti jih utegne do 150, da sem prišel na papežev dvor, katerega veličastne papeževe dvorane obdajajo. Koracim čez dvor ter se podam v dvorano, grem zopet v njo nakviško po družih 150 stopnjicah, ter se najdem v veliki sobani z marmeljnatimi tlemi in sprelepimi slikarjami po stenah. Tu je straža Švicarjev, kakih deset do dvanajst mož. Iz te stopim v drugo, tretjo, četrto sobano, po katerih vsaki je viditi dosti stražnikov. In že prav blizu sv. očeta — le še tri sobe so me od njih — ločile, sem imel opravek, in ko sem ga doveršil, mi je gospod, s katerim sem opraviti imel, preskerbel, da sem prišel po opravilu zadnjic pred sv. očeta. Rečeno mi je, da naj počakam v sobi, v kateri se ravno najdem, zakaj kmalo kmalo imajo sveti oče priti iz svoje sobice, kjer stanujejo večji del dneva in imajo iti skoz to sobo, memo mene, v drugi oddelk svoje dvorane angleških gospodov zaslišat, ter da so mi privolili, da jih čakam. Čert ure sem čakal.

In med tem časom, kaj sem vse občutil! — Nikdar mi ti trenutki zginili ne bodo spred oči.

Cela versta sob, v katerih eni sem čakal, je obernjena proti jutru; ko se je solnce na jasnem nebu že nekoliko nagnilo in je obsijalo celo mesto, katero mi je stalo razgurnjeno pred očmi, sem imel z višave neizrečeno lep razgled z okna sobane, v kateri sem bival. — Vatikanski grič je že sam na sebi kakih 26 sežnjev višji od tal mesta, dvorana pa sama na sebi, ki stoji

na tem griču, o kako visoka je; in gledal sem iz nje tretjega nadstropja čez vse preslavno mesto. —

O kako imeniten je kraj, kjer stojim. Od tukaj so pošiljali sv. očete po vsem svetu aposteljne oznanovat sveto vero sv. Bonifacija med Nemce, Wilibroda med Holande, Anskara med Švede, Cirila in Metoda med Slovane, sv. Ksavera med Azijate itd. Tu so bili poterjeni mnogoteri redovi in družbe, ki so toliko in toliko pripomogli k ohranjenju, vterjanju in razširjanju sv. vere. Karmeliti, Frančiškani, Avguštinariji, Jezuiti itd.

Tu se je mir delal med kralji in cesarji, razpertja se ustavljale, krivice popravljale. Tu so se zmage sprosile zoper sovražnike, tu se je nebés jeza tolažila, — tu je bil vselej vir in studenec vse resnice. Tu sem so hodili cesarji, kralji, knezi, vsi stanovi, katoličani vsih časov. O veličasten, o srečen, o imeniten kraj! Od tod Leon IX in Gregor VII popravljata po celem svetu napčne šege, pregrešne razvade itd.

Pa tu je tudi križ imel svoje gospostvo: „Kdor hoče priti za menoj, naj vzame svoj križ na rame in naj hodi za menoj,“ pravi Kristus.

In kdo je več križev in težav imel, kakor papeži vsih časov. Zoper njih so šli z vojskami, jih vlovili, terpinčili, jih izganjali, jih ropali, jih celo morili, in to vse zavoljo resnice, kakor so judje storili Kristusu, svojemu nebeškemu Učeniku, katerega nasledniki prvi in naj imenitnejši so papeži. O koliko so prestali papeži za svoje čede, zavoljo svoje stanovitosti v veri, zavoljo tega, ker so vselej iskali, „ut servarent depositum fidei,“ da so obvarovali vero, ki jim je bila izročena, in sicer od prvih papežev, ki so mogli življenje pustiti pod mečem ali med divjo zverino, pa do papeža Pija VII, ki je na Francoskem v ječi umerl leta 1799. Bili so možje, katerih učenost ji bil po zgledu sv. Pavla Jezus in sicer Križani.

In kdo je bil bolj mož križev in težav med svetimi očeti kakor so sedanji papež Pij IX: Crux de cruce? Njih življenje, odkar so papež, je pot križeva. Izvolili so si Križanega v izgled, in Križani jim je de sua cruce cruce — s svojega križa križ podal.

Izvoljeni so bili papež l. 1846; kmalo po zvolitvi so pričeli svoje vladanje z miloserčnim odpuščanjem očitnih kaznu pri hudodelnikih. Toda nehvaležno lastno ljudstvo jih kmalo začne preganjati, iz lastne hiše morajo na ptuje bežati. Dobijo cruce de cruce — križani Gospod jim podá križ, da ga nesejo za njim — nesejo v Gaeto.

Sv. Oče, zvesti sin Marije D., spoznajo in z njimi vesoljni svet Marijo neomadeževano spočeto. Oni vsemu svetu razločijo, kaj je verjeti, kaj pa med današnjimi modroslovskimi stavki zavreči — v tako imenovanem Silabu; svet pa jim povrača s tim, da napada njih države in jim jih večji del odkrehne, ter jih oropa. Jezus Kristus jim je tedaj s svojega križa podal križ, cruce de cruce. Pij IX blagoslavlja vesoljni svet, razpošilja pomirujoče pisma: svet pa jim zabavlja, gerdo in ostudno zoper njih govori, jim celo smert želi, jih obrekuje: zakaj Jezus je hotel, da so oni križani z njim, da bodo enkrat zamogli vstati z njim, in poveljani biti z njim. Resnično, Pij IX so pravi crux de cruce, križ od Jezusovega križa.

In ko tako premišljujem sredi prelepe sobane, glej! po sobanah, ki imajo vse odperte vrata, se mi približujejo sv. mož, crux de cruce, od katerega celi svet govori, katerega celi svet spoštuje, še celo turki in neverniki, — ta mož, ta oče, ki je sosebno čudo sedanjega stoletja. Bil sem tedaj pred Gospodom, ki jih 200 milijonov katoliških serc ljubi in časti. Beli Evropejec išče kaj slišati, brati o njih, njih podobo imeti in govori

rad o njih. Černi Afrikanec, azijanski Kitajec, Japonec, Indijanec, zagoreli Avstralec izgovarja s častjo njih ime: „Sv. Oče Pij IX.“ Sredi američanskih naj lepših in naj novejših mest, kakor po neizmerljivih „farmih“ (kmetijah) zedinjenih držav, Mehike, Brazilije in Čile se razlega ime „naš ljubi oče Pij IX.“ In tega očeta imam pred seboj, sam, čisto sam bivam z njimi v njih sobani.

In resnično milo je njih oko in prijazen njih obraz, ki se zmerom nekoliko na smeh derži.

Naznanil sem jim svoje veselje in serčno hvaležnost zavoljo tega, da so me svoji hišni družini (famiglia pontificia) prišteli. Odgovoré prijazno na to, kar sem jim govoril, me opominjajo zvestemu ostati svojemu stanu, in delati serčno za blagor sv. cerkve, blagoslovijo mene, in v duhu vse moje, in ko jim poljubim roko potem odidejo. Jaz pa ves ginjen gledam še za njimi, dokler mi ne zginejo v eno izmed tolikih soban. Potem vstanem in grem z občutki, ki se ne dajo zapisati, doli po stopnicah vaticanskih — želé si dušnih moči naj bolj učenih mož, da bi z njimi za cerkev in papežev prestol kaj važnega delati zamogel: ko pa sem skoz in skoz revež — sem se podal v baziliko sv. Petra za sv. očeta molit, da naj Bog stori, kar bi jaz rad, pa ne morem. Dolžnost me je vezala tudi serčno moliti tukaj še pred odhodom za svojega prevzvišenega dobrotnika, ki so me v Rim seboj vzeli.

Drugo jutro pa nas je vlak po železnici odpeljal proti naši domačiji.

Sklenem tedaj svoje dopise iz Rima, pozdravljam častite bralce „Žg. Danice“, in se jim priporočam v molitev.

Res je, da precej serca sem popustil pri sv. očetu in po sprelepih rimskih bazilikah; naj bo tam, — sej prinesem ga pa tudi domu in ob enem ves spomin, toliko bolj, ker sem si vse zapisoval in zaznamoval, kar sem vidil ter bom naprej skusil podajati čast. bralcem popisovanje naj imeitnijih krajev večnega mesta. — Z Bogom!

Ob odhodu iz Rima 21. sušca 1870. Janko.

Iz Rima, 5. aprila. Očetje vesoljnega zbora so imeli v zborni avli sv. Petra kongregacije zadnja dva dni marca in 1. in 4. aprila; pretresajo še zmerom dogmatične (verske) reči, po navadi zborov, kmalo se bodo pa tudi v dotični veliki seji dekreti v ti zadevi postavili in razposlali.

Četerto nedeljo v postu so sv. oče pred slovesno sv. mašo, ki jo je imel pri sv. Petru kardinal Donnet, nadškof iz Bordeaux a blagoslovili po navadi kakor vsako leto zlato rožo, ki jo potem naj vredniši kraljevi ali sobno imenitni osebi v dar pošljejo.

Tiho nedeljo je bila slovesna maša v baziliki sv. Petra, pri kateri so bili pričujoči sv. Oče in vsi očetje vesoljnega zbora. Sv. mašo je obhajal Maning, angleški nadškof iz Westminstera; pridigoval vpričo vsih škofov in sv. Očeta je o. Filip Boselli, iz reda služabnikov Marije D.

Popoldne ob peti uri so se peljali s svojim spremstvom sv. Oče v samostan cistercijenski, ki se derži bazilike sv. križa (s. Croce in Gerusalemme), ter so tam kakor vsako leto blagoslovili tako imenovani „agnus Dei“, jagnje Božje, kakoršne lepo iz voska delajo ti muhi, in jih razpošiljajo o velikonočnem času sem ter tje med imenitne osebe katoliškega sveta. Sprejeli so sv. Očeta, kardinala Clarelli in Monaco la Valetta, opata Cesari in Laurenci in veliko škofov.

Po blagoslovljenji so se sv. Očetu mnih v nalašč v ta namen zloženi in natisnjeni pesmi zahvalili za častno obiskovanje in so jim nekatere jagnjeta v dar ponudili, ki so jih tudi sprejeti blagoslovili. Sv. Oče so k zad-

njemu veliki množici svoj blagoslov podali in so odri-nili med slavoklici pričujočih proti domu.

Izmed očetov vesoljnega zbora je 25. marca umerl preč. g. Janez Ciofi, škof v Chiusi in Pienzi na Laškem, v 73. letu svoje starosti.

Iz Rima, iz prijateljskega dopisa. — Pretresanje zastran dogmatičnih ali verskih predlog je dokončano, zdaj očetje sestavljajo dotične dekrete ali določila, in v kongregacijah v baziliki sv. Petra glasujejo zastran oblikovanja tih določil (formulacija dekretov).

Enega tih dekretov (canones) so očetje že sestavili in se zastran njega zedinili, kako da ima v tretji očitni seji očitno naznanjen biti. Tiče se, kakor smo že večkrat omenili, zaverženja krivih modroslovskih nauk in današnje dni razstrošenih verskih pomot.

Ko so bili zadnjič enkrat sv. Oče v nekem samostanu, se je primerilo, da so štirim otročičem imenitne gospé z lastno roko pri vodotoku tistega samostana piti dali, ker so ti otročiči zavoljo žeje tarnali. Kmaló potem nekega dne so se sv. Oče najdli v samostanu „Certoza“, kjer je razstava cerkvenih reči. Tu se jim omenjena gospa približa, poklekne pred nje in jih blagoslova prosi, med tim, ko jim uni štirje otročiči z malimi ročicami vsaki en zlat kelih podajajo. Mati pa reče: „Blagovolite, sv. Oče, te štiri kelihe sprejeti iz rok tistih otročičev, ki so bili pred malo časom tako srečni, da so iz vaših svetih rok piti dobili. Za vas ti kelihi niso dosti lepi, darujte jih tedaj misijonarjem, kakor Vam bo ljubo in drago.“ Sv. Oče so dar z dopadljivostjo sprejeli, in njo in otročiče ginjeni blagoslovili. Gotovo bo ti družini vse žive dni ta srečna prigodba v spominu.

Iz Rima, 9 aprila. (Izviren dopis.) „Očetje vesoljnega zbora se zlo trudijo v vednem delu, in velikonočni prosti čas bodo z veseljem sprejeli. Prenehale bojo seje v ponedeljek ali torek pred veliko nočjo. Hoteli so napraviti tretjo veliko sejo v ponedeljek po veliki noči. Toda kjer je v sobani zbora veliko dela in pripravljanja, ne bo mogla ta seja pred biti, kakor na belo nedeljo.

V torek, 11. aprila, bi imelo biti veličastno razsvetljenje Rima kakor v obletnico papeževe vernitve iz Gaete, toda to se ne bo moglo zgoditi ta pot zavoljo velikega tedna, tedaj se bo to razsvetljenje napravilo v torek po veliki noči. Bo pa zares veličastno; že pripravljajo velike reči v ta namen po vsih ulicah mesta in po vsih očitnih prostorih.

Precej po veliki noči se bodo zopet pričele seje (kongregacije), in pred vsimi bodo pričeli precej govoriti očetje vesoljnega zbora o nezmotljivosti sv. očeta. Določitev (defenicijo) te verske resnice so nekoliko pre-naredili, in vsi pripovedujejo, da je k temu osnovo naredil nadškof ostrogonski (Gran) Mons. Simor, ki je z večjim delom ogerskih škofov pristopil k večini škofov, kateri se poteguje za razglašenje te dogme.

Razgled po svetu.

Katoliška vstavna družba v predmestji Vidmu na Dunaju je slovesno izrekla, da tako imenovani civilni (posvetni, rakovnjaški) zakon ona priznava kakor nezedinljiv s postavnimi nauki kcršanstva, torej za zaveržljivega, ter bi močno obžalovala, ako bi se katoliški Avstriji s tim ne prizaneslo.

Solskim učiteljem se ima plača zvišati, vender ne učiteljem bogoslovskim, kakor se je v začetku t. m. na derž. zboru nekaj obravnavalo. Izgovarjajo se posvetni gospodje radi večkrat tudi s tim, da duhovski učitelji niso oženjeni in torej manj potrebujejo. Mi pa vemo, da k neoženjenim hodi toliko oženjenih in omoženih mož in žen in njih otrók na vrata terkat, da

bi dostikrat še večji plače potrebovali kakor pa je imajo oženjeni. Gosposka zbornica je tudi pri bogosl. prof. za povišanje plače.

O nezmotljivosti papeževi se toliko piše in zlasti v vesoljnem zboru obravnava, torej je gotovo spomina vredno, kar je učeni konvertit Em. Veith že pred dvajset leti o tej zadevi govoril. V postnih govorih (Weltleben und Christenthum, Wien 1851 str. 163) omeni najpred, da je katoliška cerkev nezmotljiva v verskih sklepah in določilih, ki jih v svojih postavnih cerkvenih zborih vstanovi in slovesno razglasi. Nadalje pravi: „Ker pa se tako številni zbor škofov toliko bolj poredkoma snide, kolikor delj so deli svetá, na ktere jih njih pastirska služba veže; ker je učilna cerkev po središnjem organu (papežu), kterege ji je Kristus sam dal, gotovo v ravno tej meri zastopana, kakor je vladavna država po osebi svojega kralja; ker dalje vse cerkvene pooblaščenja izhajajo z apostolskega sedeža, kateri ima v področji vse pomočke uka in izročila (kakor že Irenej pravi), in ker razun tega ne more biti nobenega umnega dvoma, da božja previdnost — kakor nekdanj nad Petrom — tudi posebno čuje nad organom edinosti življenja, in varuje njegovo čistost v veri, torej je v bistvu cerkvenega organizma, da una nezmotljivost je v verskih rečeh osebno lastna tudi naj višemu apostolskemu pastirju.“

Pri čem smo. Obe zbornici na Dunaju ste odloženi, menda za stanovitno. Obé ste hotli še poslednje ure cesarju nauk dajati, kakošne ministre naj voli. Čudno! Vstavoguljci na vse strani strašila obešajo, kaj da bo, če se jim gospodovanje in nadvladanje zmanjša. Tako pa se Avstrija ne more umiriti. To ni patrijotizem ali avstrijsko domoljubje. Pravica cerkvi, pravica narodom! To je ključ k spravi.

„Tir. Stim.“ pravijo, da končni spoders ali „fiasko“ liberalnih centralistov je neogiblivi sad (napačno-) liberalne zisteme, in da ta zistema bo svoje može vselej dervila k ravno takemu koncu, naj se že imenuje nemška, češka, poljska, italijanska itd., ker tako imenovani liberalizem je v bistvu povsod enake dlake, in to bistvo je: sovraštvo zoper razodeto resnico, in neogiblivi nasledek tega pa zaničevanje vse pravice, razun tiste, ki milost doseže pred njegovo pohlepnostjo po gospodovanji.

Potocki, kakor poslednje naznanila pravijo, je po prejeti nalogi sestavil le začasno ministerstvo, in še le izmed novo-izvoljenih polancev se ima izvoliti stalno zborniško ali parlamentarno ministerstvo. Iz tega pa je očitno, koliko je na tem ležeče, da se pri novih volitvah volijo določno katoliški, stanovitni in res poštenonarodni možje, na ktere se je zanesti, da bodo neprestrašeno stali za vero, za narodnost, za vterjenje Avstrije. Ako ne bo pri tem edinosti med Slovani, bodo zopet vse dobre osnove šle v šibre. Narodni časniki češki in poljski naznanujejo, da zadnja beseda je enih „deklaracija“ in drugih „resolucija“, v kterih so posnete njih tirjatve. Slovenski pervaki imajo tudi svojo resolucijo, in zdaj menda ne bodo križem držali rók, in ne pozabili, da smo katoličani in Slovenci. Na volitve pa je že zdaj misliti, da se kaj ne skazi v škodo veri in narodu.

Naj novejši naznanilo pravi, da je cesar dosedanje ministre iz službe izpustil in nove postavil, namreč: Potocki je ministerski predsednik in sprejme tudi poljedelstvo; grof Taaffe minister za znotranjstvo in voditelj za deželno brambo; Čabušnik za pravico in voditelj za uk in bogočastje, sekcijski načelnik Distler je vodnik denarskega, sekcijski načelnik Pretis pa voditelj tergovskega ministerstva.

Razne novice. Poljski listi sploh so zadovoljni,

da so njih poslanci državnemu zboru slovo dali. „Czas“ se posebno tega veseli, da so se Poljaki odpovedali sami suhopoljski misli, ter so se podali v staniše zveznega slovanskega nasprotovanstva ali federalistiške opozicije. Eden peštanskih listov si ne upa omenjenega izstopa na glas veseliti se, češ, da tudi Rumuni, Serbi, Horvati na Ogerskem utegnejo enako storiti. — Na Tirolskem, kakor naznanujejo „Tir. Stim.“, nočejo v nobeni občini ljudje nič slišati o novem šolstvu; šolski inšpektorji povsod zadevajo na nasprotja; narod se boji novih šolskih bukev, iz kterih so jim iztrebili imena o Kristusu, cerkvi itd. — Krajni šolski svet se po naznanilih v „Volksfd.“ po mnogih krajih na Pemskem tako vóli, da se je jokati ali pa smejati. Volijo se večkrat možje brez kacega učilniškega znanja in ki se svoj živi dan za šolo pečali niso. Več poštenih učiteljev je serčno milovanje naznanovalo zastran volitev v krajni šolski svet. In koliko pedagogičsko modrost je razodel neki okrajni šolski inšpektor, ko je v drugem razredu neke mestne šole tirjal od pobičev življenjopis Gellertov! Kdo si vé, ko bi kdo samega učenega inšpektorja prašal življenjopis Zveličarjev, če bi ga znal, ali ne? Pa sej so ga iz nemških beril vergli! —

Iz Ljubljane. Šenklaška stoljna cerkev je kakor za pirbe dobila tri nove podobe pod velikimi podobam na stranskih altarjih, namreč: v dveh zadnjih kapelah presv. serci Jezusovo in Marijno, in v kapeli sv. Janeza Nep., sv. Ano. — Delane so na Dunaju in umetni ljudje jih prav hvalijo.

V Sostrem pod Ljubljano je po noči od 13—14. umerl posebno spoštovani ondotni gosp. fajmošter Ant. Gregorec. R. I. P.

Majnik se bliža! Ne pozabite na „nove“ Šmarnice, ki so čisto za sedanji čas vmérjene. Dobivajo se pri g. M. Gerberji in drugod.

Duhovske spremembe.

V terzaški škofii. Č. g. Šim. Karolnik, duh. pom. v Sušnjevici, je postal subsidijar v Pasu. Umerl je č. g. Ant. Mianni, kaplan v Karsu, starašina med škof. duhovni, rojen l. 1786. R. I. P.

V lavantinski škofii. Lokalija sv. Miklavža na polju je podeljena č. g. Mart. Kragel-nu, dosedan. kapl. v Pišecah. Za oskerbnike so postavljeni č. g. Božid. Raič pri sv. Barbari v Haložah; Mart. Rubin v Ulimijem; Jan. Krener pri sv. Lovrencu na Bizeljskem (recte na Veselem); in Ant. Drozeg v Hajdini. — Prestavljeni so č. g. Ant. Lednik v Cirkovico; Jak. Pečnik na Bizeljsko; Jan. Govedič v Braslovci; Ant. Pust v šent-Jurij pod Rifnikom; Mih. Vavpotič k sv. Ropertu nad Laškim; Ant. Rodošek v Luče; Vinc. Bizjak v Sladko goró; Tom. Sivec k sv. Jak. v Dolu.

Penzioniran je č. g. Fr. Perko, župnik v Makolah. Umerli so od mesca febr. č. g. Juri Arzenšek, župn. v Ulimijem; Fr. Gobec v pokoju; Šim. Kvar, župnik v Hajdini; Jan. Weixl, dekan pri sv. Barb.; Juri Koželj, kapl. na Sladki gori; Jož. Zabukošek, župn. pri sv. Lovr.; Vinc. Žitnik, župn. v Gotorljah. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G. S. P. iz Grada 1 tol. za 2 gl. st. den. G. Matija Erjavec pod Krajem 2 gl.

Za mil. škofa Mraka. Dobra roka 1 desetico. — Bogoslovec 5 gl. (za 4 podobice).

Za afrik. misijon. G. M. Erjavec pod Krajem 1 gl.